

תורת הקרבנות

גליון חודשי ללומדי סדר קדשים אליבא דהלכתא

יו"ל ע"י מכון "תורת הקרבנות" בנשיאות הרבנים הגאונים :

רבי ברוך שמואל הכהן דויטש, רבי דוד כהן, רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג, רבי נתן הכהן קופשיץ שליט"א

בגליון:

שחיטה בדיחל וביטול הזולת
הדם בקרבן חטאת

קמיצה בשמן

הלכות חנוכה במקדש

הזולת הדם בהליכה שלא כדרך

ראיית פני הבעלים בשעת זריקה

לשון חכמים

בהגיענו לימי החנוכה נזכור את אשר כתב הב"ח בריש הלכות חנוכה וזה לשונו: **"בחנוכה עיקר הגזירה היתה על שהתרשלו בעבודה וע"כ היתה הגזירה לבטל מהם העבודה, כדתיא בברייתא שגזר עליהן לבטל התמיד וכו' ועמדו וטמאו כל השמנים, וכשחזרו בתשובה למסור נפשם על העבודה הושיעם ה' על ידי כהנים עובדי העבודה בבית ה', וע"כ נעשה הנס גם כן בנרות תחת אשר הערו נפשם למות על קיום העבודה".** מדבריו לומדים אנו שכפי גודל הרצון והכמיהה לקיום עבודת בית המקדש וככל שנמסור את נפשנו להעמיד בקרבנו את ידיעת הלכות מעשה העבודה, כדי שנוכל לקיימם בקרוב, כך נזכה בס"ד לראותה בתפארתה בישועת ה' עלינו במהרה אמן.

הגליון נתרם לרפואת והצלחת י. ב. ר.

עיונים בהלכה

הרה"ג רבי יונה ולר שליט"א

ר"מ בישיבת נחלת דוד

בדין שחיטה בדיחל וביטול הזולת הדם בקרבן חטאת

בגליון הקודם נתבאר בס"ד שהגם שמפורש במשנה שאם שחט קרבן בין קדשי קדשים בין קדשים קלים על ראש המזבח הקרבן כשר, אך נחלקו האם זהו לכתחילה או בדיעבד, ששיטת התוס' שמדאורייתא רשאי לכתחילה לשחוט על ראש המזבח ורק מדרבנן אסור שמא תרביץ גללים, ושיטת הגר"א שמדאורייתא אסור לכתחילה לשחוט קדשי קדשים על ראש המזבח משום שבקדשי קדשים כתוב לגבי השחיטה "על ירך המזבח" שפירושו בצד המזבח ולא על גבי המזבח.

והנה מצאנו שנחלקו רש"י והשיטה מקובצת בשוחט קדשי קדשים בהיכל האם השחיטה כשרה או פסולה, דבדף י"ג ע"א במשנה מבואר שיטת רבי שמעון שבזמן הזולת הדם למזבח אין הקרבן נפסל בפסול מחשבה, הואיל והולכה זו עבודה שאפשר לבטלה שיכול לשחוט בצד המזבח וזורק את הדם.

ובדף י"ד ע"א אר"י בן לקיש מודה רבי שמעון בהולכת חטאות הפנימיות שמחשבה פוסלת בהן הואיל ועבודה שאין יכול לבטלה. הרי מפורש בגמרא שאי אפשר לשחוט קדשי קדשים בהיכל ולכן בחטאות הפנימיות הויה ההולכה עבודה שאי אפשר לבטלה, שמוליק את הדם מהמקום ששחט בעזרה לתוך ההיכל למזבח הפנימי.

ונחלקו שם רש"י והשיטמ"ק מדוע אי אפשר לשחוט בהיכל, דרש"י כותב דלאו אורח ארעא לשחוט בהיכל, ובשיטמ"ק מפרש הטעם משום שחטאת טעונה שחיטה בצפון וההיכל לא הוי צפון שמחיצת ההיכל מפסקת.

ונפק"מ רבתא לדינא אם עבר ושחט חטאת ושאר קדשי קדשים בהיכל האם כשר או פסול, דלפי הטעם של רש"י דלאו אורח ארעא, היינו דווקא שלכתחילה אין לו לשחוט בעזרה אבל בדיעבד אם עבר ושחט שחיטתו כשרה וכדאמרין לקמן דף ס"ג שלמים ששחט בהיכל כשרים כפי שהעיר השיטמ"ק, ואפ"ה אמרין שבחטאות הפנימיות הולכה זו עבודה שאי אפשר לבטלה הואיל ולכתחילה אין לו לשחוט בהיכל מהסברא שלאו אורח ארעא שהך סברא הוא דין תורה (כדאמרין בכמה דוכתי למה לי קרא סברא הוא), משא"כ לפי השיטמ"ק שחיטתו בהיכל פסולה הואיל ואינו צפון.

ומעתא נבאר בס"ד שמה שנחלק הגר"א על תוס' וסובר שמן התורה אין לו לשחוט על ראש המזבח, הרי זה תלוי במחלוקת רש"י והשיטמ"ק האם שחיטת קדשי קדשים בהיכל כשרה או פסולה. דהנה בגמרא מבואר שמודה רבי שמעון בחטאות הפנימיות שמחשבה פוסלת בהולכה שעבורה אי אפשר לבטלה, ומשמע דבקרבתנות הנעשות במזבח החיצון הוי עבודה שאפשר לבטלה.

וקשה דבשלמא קרבנות שמתן דמם הוי על קיר המזבח התחתון שפיר יכול לשחוט בצד המזבח ולזרוק בלי להוליך את הדם ברגליו, אבל חטאות החיצוניות שמתן דמים שלהם על קיר המזבח העליון (ולפי רבי אלעזר ברבי שמעון בדף נ"ג צריך על גופה של הקרן ממש), אי"כ אחרי ששחט מוכרח להוליך את הדם על הכבש לעלות לסובב לקיים המתן דם, אי"כ נמצא שגם חטאות החיצוניות הוי עבודה שאי אפשר לבטלה.

וצריך לומר אליבא דהגר"א דהואיל ובדיעבד אם עבר ושחט ע"ג המזבח שחיטתו כשרה, לכן נחשבת ההולכה עבודה שאפשר לבטלה, כיון שאם שחט ע"ג המזבח סמוך לקרן אין צריך להוליך.

ומעתה נתבאר דהגר"א לא יכול לבאר כרש"י שחטאות הפנימיות הוי הולכה עבודה שאי אפשר לבטלה מחמת שאינו יכול לשחוט בהיכל סמוך למזבח הפנימי דלאו אורח ארעא לשחוט בהיכל, שהרי מ"מ אם עבר ושחט בהיכל שחיטתו כשרה וא"כ יכול לבטל את ההולכה, ובע"כ שהגר"א יסבור כמו השיטמ"ק דהיכל לא הוי צפון ואפילו בדיעבד אם שחט בהיכל שחיטתו פסולה, ולכן הוי הולכה בחטאות הפנימיות עבודה שאי אפשר לבטלה, הרי שנתבאר שהגר"א לדרכו מוכרח לסבור כמו השיטמ"ק. [ולאידך גיסא רש"י שסובר שהיכל הוי צפון ורק לכתחילה אין לשחוט שם דלאו אורח ארעא הוא, ואשר מה"ט בחטאות הפנימיות הוי הולכה עבודה שאי אפשר לבטלה משום שלכתחילה אינו רשאי לשחוט בהיכל סמוך למזבח, אינו יכול לסבור כמו הגר"א שלכתחילה אין לשחוט קדשי קדשים ע"ג המזבח, דאי"כ מדוע חטאות החיצוניות הוי הולכה עבודה ואפשר לבטלה].

לסיכום הענין נתבאר דבר נפלא, שמה שנחלק הגר"א על תוס' לענין הא דמדאורייתא אינו רשאי לשחוט קדשי קדשים ע"ג המזבח, ומה שנחלקו רש"י והשיטמ"ק האם בדיעבד כשרה שחיטת קדשי קדשים בהיכל או לא, תלויים זה בזה כמו שנתבאר בס"ד.

ביזת יער הלבנון

תגובות לגליונות הקודמים

הרב אורי הכהן דיאמנט שליט"א

ב גליון תורת הקרבנות חמישי ושישי דנו הרב א. ארנטרוי והרב י. שטראוס בשליט"א בדיון קמיצה בשמן.

ויש להוסיף בזה כמה דברים.

מה שכתב הרב ארנטרוי ששייך קמיצה בשמן קרוש, כבר כתב כך רבינו גרשום (מנחות עד:), קומצו - יקפנו, היינו שקמיצה שייכת בשמן קפוי - כלומר קרוש.

ומה שהקשה הרב שטראוס מהגמרא ביומא מז. "בקומצו, שלא יעשה

מידה לקומץ", כבר הקשה כן הרש"י (יומא שם), ותיירך, שמהפסוק למדים רק לענין מנחות שיכולים להקמץ ביד, אך בדברים שאי אפשר לקמצם ביד אפשר לקמצם בכלי באומד. והוכיח זאת מהאמור לענין תרומת הדשן (יומא כד.). שיש ליטול מהגחלים שיעור קומץ, וודאי שאין הכוונה שיקמוץ בידו, אלא שמשער באומד שיעור קומץ, וקומץ על ידי כלי.

עוד יש להוסיף, שכל קושיית הרש"י היא רק לפירוש רש"י שלא יעשה מידה לקומץ היינו שלא יעשה כלי למידת הקומץ ובו יקמוץ את המנחה, אך בתוספות ישנים שם הביאו שיטת ר"ש שדחה פירוש רש"י, ופירש שכונת הגמרא היא שלא יעשה מידה לקומץ היינו שלא יתן בכלי מידת קומץ לבדה ויקמוץ משם, אלא יתן בכלי שיעור גדול מקומץ, ובקמיצתו די לו למדוד את שיעור הקומץ. ולפירוש זה אין להקשות על התוספות יו"ט, שכן יתכן שאת הקומץ אכן ניתן לקמוץ בכלי המיועד לכך אלא ששיעור הסולת הנקמצת צריכה להיות גדולה מהקומץ עצמו.

הלכות חנוכה במקדש

הרב שמשון הלוי דינר שליט"א

הדלקת נרות חנוכה במקדש

א. הכהנים מדליקין נרות חנוכה בפתח הלשכות שאוכלים וישנים בהם¹, ויש שכתב שבזמן שבית המקדש קיים אין

¹דרך חכמה להגר"ח קניבסקי שליט"א פ"ו מכלי המקדש ה"ח בביאורו"ל ד"ה שמונת, עי"ש שכיון שאוכלין שם מנחות וקרבתנות, ואנשי בית אב ישנים בבית המוקד מדליקין שם. [והנה ממתני' ריש תמיד מוכח שאנשי בית האב הבאים לעבוד למחר ישנים בבית המוקד, ולפי זה כיון שאינם באים לשם עד הלילה הרי צריכים להדליק במקום דירתם, אולם בביאור הגר"א ריש תמיד מבואר שגם אנשי בית אב שעבדו באותו יום ישנים בבית המוקד, וא"כ אפשר דבהם מיירי בדרך חכמה. ועדיין יש לדון אם לא אכלו בבית המוקד אלא בלשכה אחרת מה דינם]. והוסיף בדרך אמונה שגם אלו שנשארו להשגיח על הקטרת האימורין ואינם ישנים שם, באים לשם כדי לשמוע הברכות.

ועי"ש עוד שכתב שאין מדליקין בעזרה עצמה ואולי יש בזה משום בל תוסיף, ואע"ג דאיכא למ"ד במנחות צ"ט דהדליקו בכל עשרה המנורות שעשה שלמה בהיכל, שאני התם דכתבי הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל, עכ"ד. [וקצ"ב הרי אין ישנים בעזרה אלא אוכלין בה, וא"כ בלא"ה אין מדליקין

מדליקין נרות חנוכה כלל².

שיר של יום

ב. יש אומרים שהלויים אומרים בשעת ניסוך היין בתמיד של שחר ושל בין הערבים "ארוממך ד' כי דליתניי" [מזמור ל']³, בין בר"ח ובין בשאר ימי החנוכה⁴. ויש אומרים שאין בו שיר מיוחד אלא אומרים שיר של חול⁵.

ג. בשבת חנוכה אומרים שיר של שבת⁶.

אלא במקום השינה. ושמה הנידון באלו שאין ישנים בלילה לאחר היום שעבדו בו, דמקום אכילה הוא דירתם. ועי' בזה].

² מועדים וזמנים ח"ח ליקוטי הערות לח"ב סי' קל"ז, והטעם משום שלעתיד לבוא יהיו ניסי יציאת מצרים [ושאר ניסים] כאין וכאפס לעומת הניסים שיהיו אז ונראה בעינינו ניסים תמיד, ומ"מ יזכרו ימי חנוכה לעולמים עי"ש.

וע"ע ספר משנת יעב"ץ או"ח סי' ע"ג ושו"ת דברי סופרים סי' נ"ח, שהאריכו אם תקנת הדלקת נרות חנוכה נתקנה בזמן ביהמ"ק השני או שתקנוה אח"כ זכר לנרות שבמקדש, דבגמ' שבת כ"א ב' לא נזכר אלא שתקנו בהלל והודאה ופירש"י לומר הלל ועל הניסים. ולפי דבריהם אף בבית השלישי לא ידליקו נרות. אמנם מדברי הגמ' ורש"י ופי' ר"ח בר"ה י"ח ב' משמע שגם בזמן ביהמ"ק השני הדליקו נרות חנוכה, וכ"כ במשנת יעב"ץ בדעת הרמב"ם וכמו שנקט בפסקי ריא"ז שם.

וע"ע מועדים וזמנים ח"ב סי' קמ"ט בהערה שהביא ממגילת אנטיוכוס שתקנו את הדלקת הנרות בזמן ביהמ"ק, וכן הביא מסה"מ להרמב"ם שורש א', אמנם ביאר דמעיקרא לא תקנו אלא הדלקה לרבים בבתי כנסת וכיו"ב, ואחר כך תקנו שידליקו כאו"א בביתו. ויל"ע אם תמשיך תקנה זו גם בבית השלישי.

³ מסכת סופרים פי"ח הלכה ב' לפירוש החומר בקודש (לבעל תפארת ישראל ריש קדשים) פרק ו' אות י"א דקאי על השיר שאומרים במקדש בשני התמידין, וכן מב' ברש"י ר"ה ד' ב' ובמאירי ר"ה ל' ב' דהשירים האמורים במס' סופרים קאי על שירת הלויים במקדש, וביאר החומר בקודש שכדי לפרסם שהיום חנוכה נדחה השיר המיוחד לאותו יום ואומרים שיר זה.

⁴ דבר"ח אין שיר מיוחד אלא בקרבן מוסף ולא בקרבן תמיד של שחר, כמב' בשו"ת הרמ"ע מפאנו סי' כ"ה וטורי אבן ר"ה ל' ב' ומנ"ח מצוה שי"ב וחת"ס ביצה ה' א'. [ואמנם בבין הערבים דעת הרמ"ע מפאנו דיש שיר מיוחד לר"ח, ולשיטת החומר בקודש בשני התמידין יש שיר מיוחד דלא כהנך אחרונים, ולדידהו י"ל דבר"ח טבת אומרים שיר של ר"ח דהוי תדיר].

⁵ הגהות חשק שלמה על מסכת סופרים שם דאינו עולה על הדעת ששינו שיר של יום שנתייסד מדורות קדמונים ושיר זה המבואר במסכת סופרים נתקן בזמן הגאונים או בזמן רבנן סבוראי שיאמרו בביהכ"ס בחנוכה, וכ"כ תוס' ישנים יומא ג' א' בשם רבינו הזקן שהשירים האמורים במס' סופרים קאי על ביהכ"ס ולא על המקדש וכ"כ המג"א סי' קל"ב ס"ק ד', וע"ע תוס' סוכה מ"ז א'.

⁶ כמב' בסוכה נ"ד ב' דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם, חוץ משבת ר"ח במוסף.

מעמד

ד. בחנוכה אין אנשי המעמד עושין מעמד בשחרית⁷, ובר"ח טבת אין עושין מעמד כלל⁸. ויש אומרים שכל זה בירושלים אבל בשאר ערי ישראל עושין מעמד⁹.

ביכורים

ה. חנוכה הוא סוף זמן הבאת הביכורים¹⁰, ובחנוכה עצמו צ"ע אם מביאין ביכורים¹¹.

ו. המפריש ביכורים צריך להביאן עד חנוכה ואם לא הביאן עובר בבל תאחר¹², ויש אומרים שאין איסור בל תאחר בביכורים¹³.

⁷ משנה תענית כ"ו א' כל יום שיש בו הלל אין בו מעמד בשחרית, ופי' תוס' דקאי על חנוכה שיש בו הלל ואין בו מוסף ע"ש, וכ"כ הרמב"ם פ"ו מכלי המקדש ה"ח. ופירש"י הטעם לפי שאין להם פנאי לעשות מעמד שקורין את ההלל, והרמב"ם בפי' המשניות כתב לפי שהם מדברי סופרים עשו להם חיזוק ודחו המעמד מתחילת היום.

⁸ משנה תענית שם, משום שיש בו הלל וקרבן מוסף, ומכיון שיש בו קרבן עצים של בני פרעוש בן יהודה אין מעמד בנעילה.

⁹ כן משמע ברש"י תענית שם. ועי"ש ברש"ש שתמה דלגבי שחרית כיון דהטעם הוא משום שאין פנאי שקורין את ההלל מה בין ירושלים לשאר מקומות. אמנם דעת הריטב"א שם שבכל מקום אין מעמד, וכן כתב המהר"י קורקוס בהל' כלי המקדש שם דיותר נראה שבכל המקומות אין עושין מעמד, ובליקוטי הלכות תענית שם דייק כן מסתימת הרמב"ם שאין חילוק.

¹⁰ משנה ביכורים פ"א מ"א מן החג ועד חנוכה מביא ואינו קורא, וברמב"ם פ"ב מביכורים ה"ו כתב וכן אין מביאין ביכורים אחר חנוכה, עי' הטעם ברמב"ם ובראב"ד שם ובר"ש בביכורים שם.

¹¹ מלשון הרמב"ם הנ"ל אין מביאין ביכורים 'אחר' חנוכה, משמע דבחנוכה מביאין, אמנם בפ"ד הי"ב כתב המביא ביכורים 'מאחר' חג הסוכות ועד חנוכה וכו', ולא כתב עד 'אחר' חנוכה משמע דבחנוכה אין מביאין, ונסתפק בזה בדרך אמונה פ"ב ה"ו בביאור הל' וצייד שם שאין מביאין בחנוכה לפי הטעם המובא בספרי דכל זמן שמצויין פירות בשדה מביאין ביכורים, ובירושלמי מע"ש פ"ה ה"ג אי' כי תכלה לעשר וגו' יכול אפי' בחנוכה וכו', ומשמע דבחנוכה כבר כלין הפירות. (ובתיקונים למהדורה רביעית נראה דמכריע כן דבחנוכה אין מביאין). וע"ע שפת אמת ר"ה ד' א' וחדרי דעה יו"ד סי' רנ"ז דנראה מלשונם דמביאין, וצ"ע.

¹² תוס' ר"ה ד' א' לביאור השפת אמת שם והמנ"ח מצוה תקע"ה (אות י"ד).

¹³ מאירי ר"ה שם משום שכל שיש לו זמן להיות נפקע מכל וכל אינו בדין בל תאחר, וכ"כ המנ"ח שם בדעת הטורי אבן בר"ה שם שכתב סברא זו, ובחדרי דעה יו"ד סי' רנ"ז ס"ג כתב שגם דעת תוס' בר"ה כן וצ"ע, ועי' משמר הלוי מגילה סי' ט"ו טבמכתב מהגר"ח קניבסקי שליט"א שם שהאריכו בדברי החדרי דעה.

יסוד המזבח

הרב אפרים צאלער שליט"א

בענין הזלכת הדם שלא כדרך

ליע בהולכת הדם למזבח שנעשה באופן משונה, כגון בהולך לאחוריו או עיי ריצה או באופן של ריקוד, אי הוי הולכה כשרה או לא.

ושוורש הנידון בזה לפי המבואר בזבחים כ"ו א' דנתלה וקיבל פסול, והטעם לפי שאין דרך שירות בכך. והמקור לזה נתבאר ברש"י בשבת צ"ג ב' דהוא מדכתיב [דברים י"ח ז'] ושרת ככל אחיו הלויים, וא"כ גם בשאר העבודות יש לזהר בזה. ומעתה יליע גם בהולכה שנעשתה בצורה משונה, אם תהיה כשרה או לא. [ועוד יש לדון במוליך שלא בהליכה אלא בקפיצה, אך בזה יתכן אולי שלא מיקרי הולכה כלל, ופסול מחמת שאינו הולכה ולא משום דלא הוי דרך שירות].

והנה בזבחים דף י"ד ב' העלו במסקנת הגמ' לענין הולכה שלא ברגל דלאו שמה הולכה, והיינו עיי הושטת המזרק ביד בלא להוליך את הרגלים, והטעם לזה כתב בטוהרת הקודש שם, משום דשלא ברגל אין דרך שירות בכך, וא"כ לכאוי נלמוד מזה לנידון דידן דיהיה פסול דאין דרך הולכה בכך.

אך באמת אין הדבר פשוט כ"כ, דאם זו סברא פשוטה שיש בשלא ברגל חסרון דדרך שירות כמו בנתלה וקיבל, מה שקלו וטרו בסוגיא שם בענין זה, הלא כיון דאין דרך שירות בכך, הרי פשוט דהולכה פסולה היא כמו התם, ומה מקום יש לדון ולפלפל בזה.

ושמא י"ל דאף שנתלה וקיבל פסול משום דאין דרך בכך, מ"מ אין הכרח מחמת זה שכל עבודה שתיעשה באופן משונה קצת שתהא פסולה, ועיי לא היה אפשר מחמת זה לחוד להחליט דהולכה שלא ברגל לאו שמה הולכה, ורק דלאחר שהעלו כן מכח ראייה אחרת, יש מקום לסברא זו. וממילא בניד"ד יש עדיין מקום לעיין בזה.

וכעין נידון זה יש גם במנחות דף י"א א' אמר רב פפא פשיטא לי מלא קומצו כדקמצי אינשי, בעי רב פפא קמץ בראשי אצבעותיו מאי, מן הצדדים מאי, ממטה למעלה מאי, ומסקינן בתיקו. וברמב"ם פי"ג ממעה"ק הי"ג כתב כיצד קומצין מנחות הנקמעות כדרך שקומץ כל אדם וכו', ועיי בכתבי הגרי"ז שם שביאר דמלשון הרמב"ם נראה שהוא מהדין הכללי שיש בכל העבודות במקדש דבעינן כדרך שירות, ואם שינה פסול עיי"ש, וא"כ גם לענין נידו"ד לא רחוק לומר דהולכה עיי הליכה לאחוריו או עיי ריצה או ריקוד יש בה חסרון של דרך שירות, וצ"ע.

ובתשו' אבני"ז או"ח סי' תקל"ה אות ט"ו כתב לחדש דכיון דאכילת תרומה חשיבא עבודה כדאיתא בפסחים דף ע"ג א', צריך לאוכלה בידיו דווקא, ואי גחין ואכיל לא קיים המצוה, דעבודה שלא כדרכה אינה עבודה דומיא דהולכה שלא ברגל עיי"ש, ועפ"י דבריו נוכל לחדש דגם לענין הולכה בכל מיני אופנים כנ"ל, יהיה דינם כהולכה שלא ברגל דפסולה, וצ"ע

שאלת הכהנים תורה

שאלה : האם צריך הכהן לראות את בעל הקרבן בשעת הזריקה?

תשובה : כתב הריקאנטי (ויקרא א' ג') שצריך הכהן הזורק לראות את המתכפר, ולפיכך נעשה הכיור ממראות הצובאות כדי שכאשר אשה באה עם קרבן, היה הכהן מביט בה דרך הכיור שנעשה ממראות הצובאות. ומבואר בדבריו שצריך שיראה הכהן את פני הבעלים בשעת הזריקה.

והטעם לזה, עיי בלקוטי תורה סוף פר' ויקהל, שבשעת הקרבת הקרבן היה הכהן מכיר בפניו את המקום שפגם ובמחשבתו והיה מנקה אותו מחטאו עיי"ש. [ולפי"ז בשלמים שאינם באים על חטא אין צריך לראותו].

ועיי בצידה לדרך (לבאר שבע) סוף ויקהל שתמה, דהכיור היה נתון בקרן דרומית מזרחית, וא"כ כשנותן בעולה שתים שהן ארבע הרי אחוריו לכיור ואינו יכול לראות. ועיי"ש שצידד ליישב דבתחלת הזריקה היה מביט בפני בעל הקרבן. אך העיר "שכבר נודע דרכו של הרמב"ם ז"ל שלא הניח שום דין השנוי בגמרא או בתוספתא וספרא וספרי, ולא זכר כלל ועיקר דבר זה שצריך הכהן לראות בשעת זריקת הדם בפנים של האיש או האשה המתכפרים בקרבן, רק שיעמדו אצל הקרבן מרחוק ולא יותר".

והנה מה שכתב שהכיור בדרומית מזרחית, צ"ע דהרי הכיור היה בין האולם ולמזבח משוך לדרום (עיי רמב"ם פי"א מביה"ב ה"ו) וא"כ היה בקרן דרומית מערבית. ולפי"ז א"א לתרץ כתיורצו שראה קודם הזריקה שהרי המזבח והכבש מסתירים את הכיור. ויותר קשה איך ראו את בעל הקרבן עיי הכיור והרי אסור לזר להכנס בין האולם ולמזבח, ואם עמד בעזרת ישראל הרי המזבח והכבש מסתירים אותו. וכנראה היה עיי נס וצ"ע.

עוד יליע דאם אסור להסתכל בפני האשה כיון שהיה צריך הבטה [א] שהחמירו גם בראיה בעלמא כמ"ש המשני"ב סי' ע"ה סק"ז], וא"כ גם דרך הכיור אסור להסתכל כמ"ש הפוסקים שאסור להסתכל באשה דרך מראה, ועיי מנחת אלעזר ח"ג סי' כ"ה, וחבצלת השרון ויקרא עמ' צ"ז.

והנה במושב זקנים עה"ת (שמות ל"ח ח') כתב טעם חדש שצריך לראות הבעלים שכיון שיש דין להקריב לשם הבעלים הרי צריך להכירם, וכ"כ בטור עה"ת שם (ובתוס' השלם הביאו כן מעוד ראשונים).

ונפ"מ דלפי"ז לא מספיק לראות בזמן הזריקה כמ"ש הריקאנטי אלא צריך לראות קודם השחיטה, שהרי בכל העבודות צריך לשם הבעלים. ונפ"מ גם לקולא שאם כבר מכיר את הבעלים אי"צ לראותם.

אמנם דין זה צ"ב טובא דלשם הבעלים הוא שאומר שיקריב לשם פלוני כמבואר בכמה דוכתי ומנין שצריך להכירו. וביותר מבואר בזבחים עא : דמספיק שיאמר שמקריב לשם מי שהוא. שו"ר שכן הקשה הגר"ח"ק שליט"א בדרך חכמה פ"ב מהל' ביה"ב ה"ט בביאה"ל ד"ה ולכפרה עיי"ש. וצ"ל שאין כוונתם שזה מעכב אלא דהוי הידור בדין לשמה, וכן מוכח מהא דהשולח קרבנו עיי שליח ודאי א"א לראותו ואפ"ה הקרבן כשר כמתני' בפ"ג דגיטין.

מכון "תורת הקרבנות" ת.ד. 3196 בני ברק

טל' 050-4134645

כתובת: korbanot@neto.net.il

ניתן לקבל את הגליון במייל מידי חודש

הערות תמיהות וישובים בעניני הלכות הקרבנות יתקבלו עד י' בחודש. עדיפות להערות קצרות.

ניתן לשלוח עיי הנציגים בכוללים או במייל לכתובת או לת.ד. 3196 ב"ב